

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Олена САВИЦЬКА
2023р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри міжнародних відносин і
суспільних наук
протокол № 10 від 7 березня 2023 р.
завідувач кафедри
Олександр ШЕВЧУК

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОІ «Історія та археологія»
Василь СТІЛЕЦЬ

**ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ)
ПРАКТИКИ**

рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень
спеціальність	032 Історія та археологія
ОНП	Історія України

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: доктор історичних наук, професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук Стрілець В.В.

Київ – 2023 р.

1. Опис практики

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Форма навчання Денна
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва) Спеціальність 032 «Історія та археологія»	Педагогічна (асистентська) практика
Обсяг годин: Навчально-методична робота – 150 годин Аудиторне навантаження – 90 годин	Освітній ступінь: Доктор філософії PhD	Вид контролю: залік

Загальні положення

Програма педагогічної асистентської практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії визначає зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики аспірантами.

Педагогічна асистентська практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним із етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – аспіранти) до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Програма педагогічної асистентської практики розроблена на основі Закону України «Про вищу освіту», у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261, зі змінами внесеними Постановою Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502, з урахуванням вимог «Положення про педагогічну практику аспірантів Національного університету біоресурсів і природокористування України» (від 20 квітня 2016 р.) зі змінами, внесеними 29 травня 2020 р.

Організатором та базою для проходження педагогічної практики є кафедра, за якою закріплений аспірант. Крім того, аспірант може пройти педагогічну практику на аналогічних кафедрах (у підрозділах) інших закладів вищої освіти підпорядкованих Міністерству освіти і науки України та іншим галузевим міністерствам, з якими укладено договори про співпрацю або на підставі листів-клопотань.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою педагогічної практики аспірантів є набуття та вдосконалення навичок і вмінь навчально-методичної роботи.

У процесі проходження педагогічної практики аспіранти повинні оволодіти такими компетентностями:

-інтегральна компетентність: Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми історичної науки, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.**-загальні компетентності:**

ЗК 1. Здатність до науково-професійного іншомовного мовлення. Здатність використовувати іноземну мову для представлення наукових результатів в усній та письмовій формах, для розуміння іншомовних наукових та професійних текстів, для спілкування в іншомовному науковому і професійному середовищах.

ЗК 2. Здатність до цілісного викладу основних проблем філософії науки на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Комплексність у використанні інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних наукових джерел, аналізувати та синтезувати її, виявляти не вирішені раніше задачі (проблеми) або їх частини, формулювати наукові гіпотези.

ЗК 8. Комплексність в організації творчої діяльності та процесу проведення наукових досліджень. Здатність організовувати творчу діяльність та процес проведення наукових досліджень.

ЗК 9. Здатність оцінювати та забезпечувати високу якість виконаних робіт.

ЗК 10. Здатність бути критичним та самокритичним. Здатність критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми, рецензувати наукові публікації та автореферати, здійснювати критичний аналіз власних матеріалів.

ЗК 14. Комплексність у педагогічній діяльності щодо організації та здійснення освітнього процесу, навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду професійноорієнтованої діяльності.

ЗК 15. Здатність до міжособистісної та кроскультурної комунікацій, адаптивності, креативності, командної роботи, поціновування й прояву етики і високої професійної культури.

-фахові (спеціальні) компетентності:

СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу наукового доробку у напрямі дослідження історії.

СК 3. Комплексність у володінні інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світової і вітчизняної історичної науки.

СК 4. Комплексність у проведенні критичного аналізу різних інформаційних

джерел, авторських методик, конкретних освітніх, наукових та професійних текстів в історичній галузі.

СК 8. Комплексність у публічному представленні та захисті результатів дисертаційного дослідження.

СК 10. Здатність до прояву ініціативи щодо практичного впровадження результатів дисертаційного дослідження.

СК 11. Комплексність у набутті та розумінні значного обсягу сучасних науково-теоретичних знань в історичній галузі та суміжних з ним сферах гуманітарних наук.

СК 14. Здатність репрезентувати результати наукових досліджень в ЗМІ, мистецтві, літературі.

СК 15. Здатність до професійного розвитку та самоорганізації, проектування власної кар'єри та готовності до постійного підвищення професійної кваліфікації.

В результаті проходження педагогічної (асистентської) практики аспірант має набути:

РН 04. Демонструвати результати власних наукових досліджень з історії та/або археології академічній спільноті.

РН 06. Застосовувати сучасні методології, методи та інструменти педагогічної та наукової діяльності за фахом.

РН 10. Застосовувати сучасні методи пошуку, збору та обробки інформації в науковій та науково-педагогічній діяльності.

РН 13. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити сформоване та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми історичної науки з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, культурних, етнічних та правових аспектів;

РН 14. Сприймати, досліджувати та викладати історію України, зокрема, її аграрну історію, в широкому контексті світового історичного процесу.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИКИ

№	Назва, вид робіт
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інструктаж із охорони праці та безпеки життєдіяльності. 2. Вступний інструктаж на робочому місці. 3. Ознайомлення із завданнями практики. 4. Вимоги до оформлення звіту з практики: вступ, основна частина, висновки та пропозиції. 5. Завдання для самостійної роботи. 6. Озброєння аспірантів методичними матеріалами для проходження практики (методичні рекомендації) 7. Складання плану проходження практики. 8. Ознайомлення з планами та науковими звітами кафедр, звітами з виконання ініціативних та бюджетних тем. 9. Ознайомлення з бібліотекою кафедри. 10. Підготовка відповідних матеріалів до звіту з практики.
2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні завдання структурних підрозділів НУБіП України. 1. Робота деканату, кафедр гуманітарно-педагогічного факультету. 2. Знайомство зі сторінкою гуманітарно-педагогічного факультету. 3. Рейтингове оцінювання роботи НПП в НУБіП України. 5. Навчально-методична робота кафедри. 6. Ознайомлення з вимогами щодо оформлення навчально-методичних комплексів навчальних дисциплін. 7. Аналіз комплексів навчальних дисциплін кафедри. 8. Документація кафедри. 9. Навчальна, методична, наукова, інноваційна, міжнародна, виховна, профорієнтаційна робота кафедри. 10. Матеріальна база кафедри. Презентація кафедри. 11. Сторінка кафедри на сайті університету. 12. Підготовка відповідних матеріалів про кафедру до звіту з практики.
3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організація, зміст та форми роботи наставника студентської групи. 2. Аналіз планів виховної роботи наставника. 3. Огляд та аналіз матеріалів із виховної роботи наставника. 4. План виховної роботи гуманітарно-педагогічного факультету. Вимоги до планування виховної роботи. 5. Знайомство з рубрикою «Виховна робота» на сторінці гуманітарно-педагогічного факультету.

	6. Методика підготовки, моделювання виховних заходів. 7. Аналіз сценаріїв виховних заходів. 8. Відвідування і аналіз аспірантами виховного заходу (схема аналізу додається). 9. Підготовка відповідних матеріалів до звіту з практики.
4	1. Аналіз методів та форм навчання в НУБіП України. 2. Відвідування навчальних занять. 3. Аналіз навчальних занять (схема аналізу додається). Аспіранти мають відвідати та проаналізувати по 3 лекційних заняття та по 3 семінарсько-практичних заняття різних викладачів кафедри. 4. Підготовка відповідних матеріалів до звіту з практики.
5	1. Відвідування навчальних занять. 2. Аналіз навчальних занять (схема аналізу додається). 3. Підготовка відповідних матеріалів до звіту з практики.
6	Підготовка методичних матеріалів до викладання лекцій з навчальної дисципліни.
7	Підготовка методичних матеріалів до викладання семінарських або практичних занять з навчальної дисципліни.
8	1. Проведення лекційних занять з навчальної дисципліни. 2. Проведення семінарських або практичних занять з навчальної дисципліни.
9	1. Підготовка звітних документів про проходження практики та презентації. 2. Надання звіту з практики на перевірку науковому керівнику. 3. Отримання відгуку у наукового керівника. 4. Обговорення та підведення підсумків практики, захист звіту.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Педагогічна (асистентська) практика аспірантів передбачає такі види діяльності:

- Визначення концептуальних засад організації педагогічної діяльності у вищій школі.
- Ознайомлення з робочими програмами, змістом навчальних курсів (за фахом).
- Планування структури, розроблення методики й здійснення підготовки до проведення лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять.
- Написання планів-конспектів лекцій, семінарських, практичних чи лабораторних занять.
- Моніторинг, аналіз та підготовка методичного забезпечення з дисципліни у вищій школі.
- Проведення різних за формою навчальних занять.
- Налагодження контакту й організація педагогічної взаємодії зі студентами.
- Організація самостійної роботи студентів.

- Впровадження у навчальний процес інноваційних освітніх технологій та авторських методик.
- Вироблення індивідуального стилю організації педагогічної взаємодії та пізнавальної діяльності студентів.
- Аналіз педагогічних ситуацій.
- Відвідування й аналіз навчальних занять викладачів, проведених у закладі вищої освіти.
- Здійснення аналізу проведених колегами та самостійно організованих навчальних занять.

Завдання для аспірантів під час проведення практики

Педагогічна (асистентська) практика аспірантів передбачає виконання таких завдань:

1. Вивчення досвіду викладання провідних викладачів Університету під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін.
2. Розробка плану та змісту навчальних занять, методична робота з дисципліни.
3. Самостійне проведення навчальних занять з дисципліни (семінарів, практичних занять, лекцій).
4. Індивідуальна робота зі студентами, керівництво науковими студентськими дослідженнями.
5. Навчально-методична робота (підготовка до занять, методична робота, відвідування та аналіз, проведення консультацій, керівництво різними видами діяльності студентів).
6. Аналіз педагогічних ситуацій
7. Здійснення аналізу проведених колегами та самостійно організованих навчальних занять.
8. Підготовка звіту з практики та його захист на звітній конференції.

Права та обов'язки аспірантів під час проходження практики

Аспірант має право з усіх питань, які виникають під час проходження педагогічної практики, звертатись до наукового керівника або завідувача кафедри, вносити пропозиції щодо вдосконалення організації практики.

Аспірант під час проходження практики за попередньою домовленістю має право відвідувати заняття викладачів Університету з метою вивчення методики викладання навчальних дисциплін та ознайомлення з передовим педагогічним досвідом.

Аспірант зобов'язаний:

1. Під час установчих зборів (до початку практики) ознайомитись з Наказом про проведення практики.
2. Своєчасно прибути на установчу та звітну конференцію.
3. Одержати від керівника Програму практики, консультацію щодо форм звітності та оформлення необхідних документів.
4. Ознайомитись із правилами техніки безпеки, охорони праці, внутрішнього трудового розпорядку праці та пунктуально дотримуватися їх.

5. У повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені Програмою практики.

6. Своєчасно оформити звітну документацію.

7. Захистити звіт про проходження практики.

Аспірант підпорядковується правилам внутрішнього розпорядку Університету, розпорядженням адміністрації та керівника практики. У разі невиконання вимог, які висуваються практиканту, він може бути відсторонений від проходження практики.

Права та обов'язки керівників практики

Загальне керівництво педагогічною практикою аспіранта покладається на завідувача кафедри, за якою закріплений аспірант.

Безпосереднє керівництво педагогічною практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики аспіранта здійснює науковий керівник, який:

- добирає тематику занять та навчальні групи для проведення педагогічної практики;
- надає методичну допомогу у плануванні та організації проведення занять зі студентами та контролює роботу аспіранта, відвідування занять та інші види його роботи зі студентами, приймає заходи щодо ліквідації недоліків в організації практики;
- готує відгук про навчально-методичну роботу аспіранта під час проходження практики.

Керівник практики зобов'язаний:

1. Ознайомити аспірантів із Програмою практики, її метою, завданнями, критеріями оцінювання результатів, вимогами до звіту з практики.

2. Здійснювати контроль за своєчасним прибуттям аспірантів для проходження практики, за виконанням ними Програми практики.

3. Здійснювати контроль умов праці і побуту аспірантів на базі практики, проведення з ними необхідного інструктажу з охорони праці та техніки безпеки.

5. Брати участь в установчих та звітних конференціях з практики.

6. Оцінити результати проходження аспірантами практики.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після проходження педагогічної практики аспірант подає на кафедру такі документи:

1) звіт з педагогічної практики аспіранта, що містить виклад проведеної під час практики роботи, зокрема: перелік проведених навчальних занять, методичної роботи, виховних (позааудиторних, профорієнтаційних) заходів практиканта, перелік відвіданих занять, тощо;

2) календарний графік проходження практики;

3) календарний план виконання індивідуального завдання педагогічної

практики;

4) відгук наукового керівника про проходження педагогічної практики;

5) Розроблені плани-конспекти занять (не менше двох лекції, двох семінарських занять, результати індивідуальних занять).

6) Аналіз одного з відвіданих занять викладачів або інших аспірантів (лекції, семінарського, лабораторного заняття).

7) Підготовлені дидактичні матеріали, наочні засоби навчання (презентації), матеріали, що ілюструють використання інформаційно-комунікаційних та інтерактивних технологій під час проведення занять (кількість, назва, теми).

Документація подається керівнику практики в строки згідно з затвердженим планом роботи.

До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики і надали пакет документів, передбачених Програмою.

Аспіранти, які проводять заняття перебуваючи на посаді НПП (за сумісництвом) в закладі вищої освіти, звільняються від практики з відповідним поданням на кафедрі довідки з місця праці та вищезазначених документів;

Аспіранти мають право проходити педагогічну практику в інших закладах вищої освіти України та за кордоном. З наступним поданням щоденника практики та розгорнутої характеристики від відповідального куратора з місця проходження практики.

Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів.

10. Критерії оцінювання

Підсумки практики підбиваються на останньому засіданні кафедри, яке передує даті закінчення практики.

Критерії оцінювання роботи аспірантів-практикантів:

Рівень навчально-методичної підготовки:

- рівень фахових знань і методики викладання фахових дисциплін;
- знання теоретичних основ планування освітнього процесу, обліку та контролю знань та умінь студентів у закладі вищої освіти;
- знання нормативно-правових актів та службової документації, уміння працювати з науковими першоджерелами для вирішення завдань практики;
- обґрунтованість планування видів навчальних занять: усвідомлення освітніх цілей і завдань; доцільність змісту, форм і методів роботи зі студентами; творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- оформлення методичних розробок занять і виховних заходів відповідно до дидактичних вимог;
- уміння цілеспрямовано спостерігати та аналізувати різні форми навчально-виховної роботи зі студентами;
- ґрунтовність самоаналізу (власної педагогічної діяльності) та аналізу роботи колег.

Рівень сформованості системи професійно-педагогічних умінь і якість викладацько-педагогічної діяльності аспіранта-практиканта:

- відповідність лекційних, практичних, семінарських, індивідуальних занять

сучасним дидактичним вимогам до навчальних занять у закладах вищої освіти;

- володіння методикою організації та проведення різних видів діяльності зі студентами;

- ефективність застосування та творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;

- якість підготовки, організації і проведення заходу виховного (профорієнтаційного) спрямування.

Аспіранту, який не виконав програму практики, отримав негативний висновок щодо її проходження, або незадовільну оцінку за результатами захисту, надається право її повторного проходження та захисту у встановленому порядку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Законодавчі і нормативні документи

1. «Голосіївська ініціатива–2025». Програмарозвиткууніверситетуна 2021–2025 роки. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u101/golosiyivska_iniciativa_2025_programa.pdf
2. Закон України «Про вищу освіту». URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Закон України «Про освіту» (2017р.).URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> .
4. Опубліковано Стратегію розвитку вищої освіти в Україні на 2022- 2032 роки.URL : <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>
5. Стратегія національно-патріотичного виховання. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#n15>
6. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти:Наказ МОН України від 16 липня 2018 р. № 776. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
7. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>

Література

1. Козлакова Г. О., Орос І. І., Силадій І. М. Педагогіка вищої школи: методичні рекомендації до вивчення дисципліни. Берегово: ЗУІФР, 2017. 32 с.
2. Навчальний посібник з дисципліни «Педагогіка вищої школи». Уклад. А. В. Лисенко. Полтава: ПолтНТУ, 2018. 102 с.
3. Нагаєв В. М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Харків: «Стильна типографія», 2019. 267 с.
4. Немченко С. Г., Крижко В. В., Шумілова І. Ф., Старокожко О. М., Голік

- О. Б. Педагогіка вищої школи: підруч. Бердянськ : БДПУ, 2020. 517 с.
5. Ніколаєнко С. М. Керівник закладу освіти (організаційно-педагогічні та правові основи управлінської діяльності) : підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : НУБіП України, 2019. 408 с.
6. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / О. І. Федоренко, В. О. Тюріна, С. П. Гіренко, С. М. Бойко, М. О. Котелюх, П. Д. Червоний, О. В. Медведєва; за заг. ред. О. І. Федоренко. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с. Педагогіка та психологія вищої школи (Частина І. Педагогіка вищої школи): хрестоматія; навч. посібн. Уклад. Світлана Володимирівна Виговська; Оксана Вікторівна Васюк. Київ: ЦП «Компринт», 2017. 797 с.
7. Сопівник Р. В., Сопівник І. В., Варивода Н. А. Лідерологія: навчальний посібник. К.: “Компринт”, 2018. 488 с.
8. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходькіна, Н. В. Любченко [та ін.] ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. – Київ, 2017. – 316 с.
9. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни: навч. посіб. для підготовки докторів філософії. Уклад. І. О. Казак. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.
10. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : метод. рекомендації до практичних занять магістрантів / [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2018. – 130 с.
11. Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практикозорієнтований аспект: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ЗВО «УМО» НАПНУ, 2021.

Додаткова література

12. Андрущенко В., Силадій І. Поняття педагогічного дискурсу в сучасних наукових дослідженнях. Вища освіта України. 2018. № 1. С. 5–10.
13. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: підруч. Київ–Ніжин: Видавець ПП Лисенко М., 2016. 412 с.
14. Виховання особистості в контексті професійної підготовки студентів аграрних вищих навчальних закладів: колективна монографія / кол. авт.; за заг. ред. проф. С. М. Ніколаєнка. К. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М., 2015. 400с.
15. Вірна Ж. П., Лазорко О. В., Пустовойт М. В. Особистісна безпека в структурі соціальної зрілості студентської молоді: теоретико-емпірична експлікація. Психологічний часопис. 2019. Т. 5. № 10. С. 115–130.
16. Гриньова М. В., Кононець Н. В. Дяченко-Богун М. М. Рибалко Л. М. Ресурсно-орієнтоване навчання студентів в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища. Інформаційні технології і засоби навчання. 2019. Т. 72, № 4. С. 182–193.
17. Дебич М. А. Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід: монографія. Ніжин: ПП Лисенко, 2019. 408 с.
18. Джадан О. І. Використання тестів як форма контролю знань студентів при вивченні гуманітарних дисциплін. Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах: матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 22 березня 2018 р. Полтава, 2018. С. 72–75.
19. Димань Т. М., Боньковський О. А., Вовкогон А. Г. Європейський простір

- вищої освіти та Болонський процес: навч.-метод. посіб. БНАУ, 2017. Одеса:НУ«ОМА»,2017.106с.
20. Єрмаченко В. Є., Дериховська В. І Особливості трансформації світової системи вищої освіти у XXI столітті. Економіка та суспільство. 2017. № 10. С. 516–522.
21. Кондур О.С. Управління якістю освітніх систем в умовах глобалізації: теорія, методика організації, практика: монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 488 с.
22. Малезик П. М. Формування дослідницької компетентності в студентів педагогічних навчальних закладів. Теорія і практика використання інформаційних технологій в навчальному процесі: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 30-31 травня 2017 р. Київ, 2017. С. 39–41.
23. Мойсеєнко Р. М. Активізація пізнавальної діяльності майбутніх фахівців засобами активних методів навчання в умовах університетської освіти. Наукові записки. Серія «Педагогічні науки». 2017. 159, 97–103.
24. Науменко Н. В. Напрями вдосконалення методик викладання навчальних дисциплін магістрів освітніх, педагогічних наук. Теорія і практика управління соціальними системами. 2021. №2, 49-57.
25. Ніколаєнко С. М., Шинкарук В. Д., Рудень Д.М., Сопівник Р.В., Сопівник І.В., Петрів Г.В., Кушнір А.О., Мойсеєв В.В., Давидова О.П. Програма виховання студента: «Фахівець, громадянин, патріот» К.: «Комприт», 2016. 74 с.
26. Освіта майбутнього: концепції, методи, підходи: колективна монографія / кол. авт. ; голов. ред. В. В. Любарець, О. В. Кендюхов, Н. В. Бахмат. Київ: Міленіум, 2020. 310 с.
27. Силадій І. М. Глобалізація системи освіти: механізми демократичної модернізації: монографія. Ужгород: РІК –У. 2020. 376 с.
28. Силадій І., Маринець Н. Професійні компетенції педагога – менеджера в управлінні освітнім процесом. Науковий вісник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки. 2017. Вип. 1. С. 148–154.
29. Титова Н.М. Теоретико-методичні основи психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання: монографія. За ред. М. С. Корця. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 351 с.
30. Фурдуй С. Б. Компетентнісний підхід у вищій школі в Україні: розробка та впровадження ідей при підготовці фахівців соціономічної сфери. Молодий вчений. 2017. № 3. С. 485–489.
31. Avineri N. Research Methods for Language Teaching: Inquiry, Process, and Synthesis. London: Macmillan Education, 2017. 236 p.
32. Döring N., Bortz J. Forschungsmethoden und Evaluation in den Sozial und Humanwissenschaften. Berlin, Heidelberg: Springer (Springer-Lehrbuch), 2016. 1051 s.
33. Catroux M. Méthodologie de la recherche en didactique des langues : guide pratique. Les étapes clés d'un travail de recherche. Pour un usage en autonomie. Ellipses. 2018. 168 p.
34. Kulishov V.S. Project activity as a component of extra-curricular educational work of students of vocational education institutions. *Periodyk naukowy Akademii Polonijnej*, 2019.

Інформаційні ресурси

1. Положення про педагогічну практику здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) Національного університету біоресурсів і природокористування України
https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u347/pro_ped.praktiku_2020.pdf
2. Методи навчання та їх класифікація. URL: <http://osvita.ua/school/theory/780/>
3. Сайт «Аспірант України». URL: <https://aspirant.com.ua/ua/>